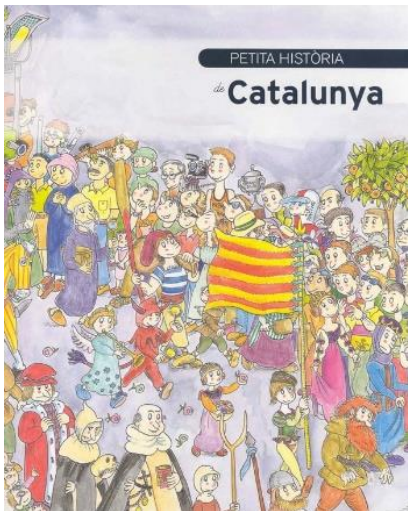

Més activitats lingüístiques

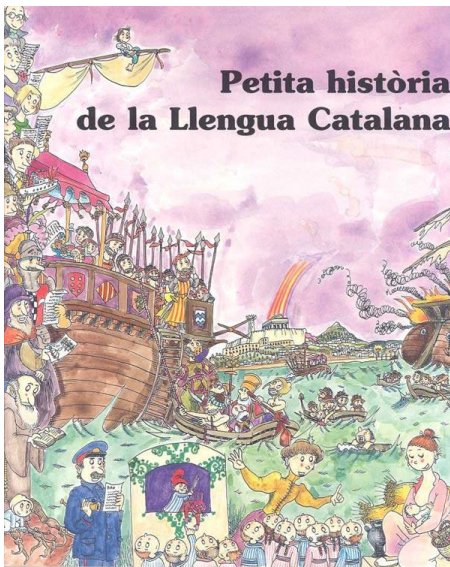
Llegenda:

I (Infantil)
P (Primària)
1ES (1r cicle d'ESO)
2ES (2n cicle d'ESO)
B (Batxillerat)

★ **L'hora del conte (P).** “Petita història de Catalunya” i “Petita història de la Llengua Catalana”:

La *Petita història de Catalunya* comença ara fa 2.800 anys amb l'arribada dels grecs a les costes d'Empúries i Roses i repassa, entre d'altres episodis, els costums romans i la llengua llatina que derivarà en el català parlat d'avui, la influència musulmana, la mort del comte Guifré el Pilós, la potència naval de Catalunya i Aragó, la derrota catalana de l'11 de setembre de 1714, la revolució industrial, els nostres poetes i arquitectes més importants, la proclamació de la República, el franquisme, l'estatut o l'entrada a la Comunitat Econòmica Europea, fins a dia d'avui.

Aquesta petita història transmet als nens i nenes, de manera amena i rigorosa, els valors de la llengua catalana, i ajuda a estimar i divulgar el nostre idioma. El text va acompanyat de les il·lustracions a tot color de Pilarín Bayés.

La CAL disposa d'alguns exemplars d'aquests contes que es poden demanar en préstec de forma gratuïta. Més informació a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Els follets cercaparaules (I/P).** “Els follets cercaparaules” és un conte que presenta el català com a eina de comunicació i de preservació de la identitat col·lectiva, amb l'objectiu de difondre l'ús i l'estima per la llengua entre el més menuts. És una història curta, divertida i creada originalment per a ésser interpretada amb titelles. També es pot representar amb actors o ésser explicada en format conte. La CAL disposa del text original i dels materials per a la representació (contacte: cal@cal.cat; 934159002).

Fragment del conte “Els follets cercaparaules”

Cargols i cargolins, mira quantes paraules que trobo! Cel blau, núvols, ocells, sol... m'han costat tant de trobar que ja ha sortit la lluna. Mira! Una altra paraula, “lluna”, i amb la lluna surten els “estels”. Què més surt per la nit? Sí, sí, tot això també hi surt, però jo volia dir que de vegades hi ha pobles i llocs on surten ratpenats. Que sabeu què són, els ratpenats? Que aixequin la mà els que sàpiguen què són els ratpenats. Caram, que bé, quants nens i nenes saben què són els ratpenats. I com són els ratpenats? Són rates amb ales i orelles petites molt dretes. I sabeu com dormen? Penjats d'un arbre de cap per avall!”

Aquesta història es pot adaptar al format que convingui. Per exemple, els alumnes més grans poden explicar-la als més petits.

Amb els mateixos protagonistes, també hi ha els contes “El nen i els follets”, “La nena i els follets”, “Els follets i les lletres” i “Els follets i les paraules”. Tots aquests textos es poden demanar a la CAL.

La CAL disposa del titelles protagonistes d'aquest conte. Podeu demanar-los a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Mural gegant del Correllengua (I/P)**. Construïu entre tots i totes un mural gegant amb la imatge del cartell del Correllengua en curs. Prèviament, el cartell s'ha dividit en 144 fragments de mida DIN A3 que es numeren i es distribueixen entre els alumnes de diferents classes. Cada tros del cartell es treballa dins l'aula de plàstica i els alumnes l'omplen del color pertinent amb diferents materials (paper de seda, plastilina, pintures...). Quan arriba el Correllengua s'uneixen les diferents parts i es construeix, així, el gran mural que presideix els actes de celebració.

Imatge: Escola Jaume I

★ **Trencaclosques dels Països Catalans (I/P)**. El trencaclosques dels Països Catalans és un dels recursos més utilitzats en el marc del Correllengua perquè els més petits es diverteixin mentre coneixen la geografia del territori. Consta de 117 peces de 30x30 cm cadascuna, que formen el mapa comarcal del domini lingüístic de la llengua catalana.

La CAL posa a disposició de les escoles aquest recurs (cal@cal.cat / 934159002).

Mida del trencaclosques muntat: 3,9m x 2,7m

★ **Els ambaixadors del Correllengua (I/P)**. L'escola pot acollir els ambaixadors del Correllengua, els personatges que expliquen als alumnes en què consisteix el Correllengua, anuncien els actes programats i conviden a participar de la festa.

Aquesta figura recorre cada any una quinzena d'escoles del barri de Sants de Barcelona i anuncia l'arribada del Correllengua als més menuts.

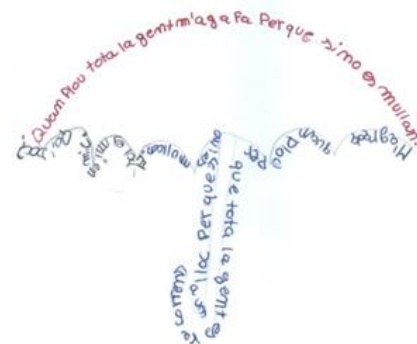
Podeu veure el vídeo d'aquesta activitat aquí:

<https://www.youtube.com/watch?v=gFbR4aw48yQ>

La CAL posa a disposició un text base per interpretar la figura dels ambaixadors. Podeu demanar-lo a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Paraules de casa (P/1ES)**. Recopileu aquelles paraules pròpies de la vostra vila o regió que hagin caigut en desús, amb l'objectiu de preservar i posar en valor la riquesa lingüística local. En primer lloc, cal elaborar una llista. A continuació, tots els mots recollits es plasmen en teles o cartells que es poden penjar en llocs visibles. També es pot aprofitar l'avinentesa per organitzar una xerrada on s'expliqui l'origen, els significat i els usos d'aquestes paraules. Més informació d'aquesta activitat: <http://bit.ly/1WNrjcp>

★ **Taller de cal·ligrames (P)**. Us proposem crear cal·ligrames i exposar-los a classe! La CAL disposa d'una selecció de fragments i citacions de l'autora. Podeu demanar-los a cal@cal.cat / 934159002.

Un cal·ligrama és un tipus de poema visual. És un text —de vegades tan sols una frase o paraula— generalment poètic, en què s'utilitza la disposició de les paraules, la tipografia o la cal·ligrafia per tal de representar el contingut del poema. Les paraules que componen el poema dibuixen o formen un personatge, un animal, un paisatge o qualsevol objecte imaginable.

★ **Xerrada "Paraules viatgeres"** a càrrec de Jordi Esteban (**P/1ES/2ES/B**). Descobrir la història de les paraules que usem cada dia no sols satisfà la nostra curiositat; també ens fa conscients del seu valor. Jordi Esteban, professor de català i escriptor, ofereix una xerrada interessant i entretinguda que ajudarà els joves —i els que no ho són tant— a prendre consciència del valor de les paraules, titulada 'Paraules viatgeres'.

En la xerrada, es posa de relleu la rellevància que té l'obra de l'etimòleg Joan Coromines, atès que ens fa conscients de la vàlua que tenen les paraules i les expressions de la llengua catalana. Es mostra, a partir d'exemples, com els nostres mots són portadors de l'experiència humana de les generacions que ens han precedit i com ens correspon mantenir i fer créixer aquest llegat per a les generacions que ens seguiran. A continuació trobareu un fragment de xerrada:

Quan veiem que algú ha fet una cosa de manera irreflexiva i pensem que hi hauria d'haver posat més atenció, li podríem dir: —Noi, mira-t'hi una mica més una altra vegada! No facis les coses **a la babalà**, que així no anem enlloc!

Com ho defineix el diccionari? **A la babalà**: Sense posar l'atenció, el seny, necessaris en allò que hom fa. Parla sempre a la babalà, sense pensar el que diu. Ha obrat a la babalà: ja es penedirà algun dia de no haver anat

més amb compte a mirar el que feia.

D'on ve això de fer les coses **a la babalà**, és a dir, de qualsevol manera? Doncs ens ve del temps que aquesta terra que ara és Catalunya estava habitada pels musulmans. Ja fa més de mil dos-cents anys. Resulta que aquestes paraules, A la babalà, eren les que responia molta gent quan els pidolaires els demanaven almoïna. A la babalà, en àrab, significa 'a la porta d'Alà'. Venien a dir-li al pidolaire: vés a demanar a una altra porta, a la d'Alà, per exemple. Denotava que no calia parar gaire atenció a la persona que demanava. D'aquí el significat actual, referit a la irreflexió amb què sovint fem les coses.

.....

Quin és l'origen de la paraula 'anorac'?

1. Prové del rus i significa 'pell de ren' per l'abrigall fet amb la pell d'aquest mamífer, típic de les zones més nòrdiques del país, especialment Mongòlia.
2. És una paraula àrab que vol dir 'capa' o 'mantell', pròpia dels habitants de la serralada de l'Atlas.
3. Ve, a través del francès, de la llengua dels esquimals, l'inuit, i es correspon amb el terme 'anoraq', que fa referència al vent.

SOLUCIÓ: Opció 3

Més informació i contacte: cal@cal.cat / 934159002

★ **Concurs "Caça l'errada" (1ES/2ES/B)**. Aquest concurs consisteix en la identificació d'errors ortogràfics, castellanismes i barbarismes de l'espai públic. Els alumnes han de fotografiar els errors que localitzin i publicar-los a les xarxes socials amb una etiqueta determinada (exemple: #CaçalErradaNomCentre).

Aquí podeu consultar una mostra de les bases del concurs:
<http://bit.ly/1XPvVQp>

★ **Dites i frases fetes (1ES/2ES/B)**. Accedeix al web <http://elrefranyer.com/> i tria una dita o una frase feta. A continuació, explica'n el significat als companys.

★ **Taller de creació d'endevinalles (P/1ES)**. Us proposem que creu endevinalles. Per fer-ho, penseu en allò que voleu convertir en enigma —un mitjà de transport, un aliment, un animal—. A continuació, cal preparar l'enunciat, que serà un rodolí. Per això, podeu buscar adjectius que descriguin aquell objecte/ésser/acció —quina mida té, de quin color és, per a què serveix...—. Finalment, només caldrà muntar l'enunciat de manera que quedi ben divertit! A continuació trobareu alguns exemples d'endevinalles:

Cua blanca,
cos lluent.
Va de pressa
i sembla lent

SOLUCIÓ: l'avió

He nascut per no estar quiet
i seguir-te arreu on vas.
Vull que em miris, que m'escoltis
i em grapegis, si és el cas.

SOLUCIÓ: El mòbil

Proposta de procediment per crear les endevinalles:

- En petits grups, es responsabilitzen de definir dos o tres objectes.
- Poden pensar primerament quines accions es fan amb ells; després, amb quins altres objectes s'assemblen (encara que sigui metafòricament). Finalment, proposen una o dues frases que formin l'endevinalla.

Exemple: el metro d'una ciutat

Reflexions prèvies: En surt i hi entra molta gent en cada estació. Fa molts viatges de pocs minuts. A dins, a les hores punta, la gent va com en una llauna de sardines. Hi va molta gent, està molt junta, molt junta, però no es diuen res. Tots van a llocs diferents però fan el mateix camí. A cada estació, el metro sembla un drac que vomiti gent, etc.

Proposta d'endevinalla:

No anem al mateix lloc
però fem el mateix camí,
Juntets, ben juntets;
calladets, ben calladets.
Ara correm cap allà;
i ara ens parem aquí.

Quan hagueu acabat de preparar les endevinalles, podeu comprovar si els vostres companys i companyes saben quina és la solució!

★ **Juguem a l'Scrabble! (P/1ES/2ES/B).** Us proposem que jugueu a l'adaptació a gran escala de l'Scrabble. El joc de taula passa a ser una partida popular en què cada participant incorpora una paraula en un tauler gegant, intentant aconseguir la màxima puntuació.

Aquí expliquem com s'hi juga: <http://bit.ly/1Rsj1z>

★ **300 fets de llengua (1ES/2ES/B).** El joc de taula '300 fets de llengua' consisteix en 300 naips rodons cadascun dels quals conté un fet de llengua i un repte lingüístic. Pensat per jugar-hi en ambients lúdics, també pot ser un bon recurs didàctic per afegir context històric a les classes de català. Els jugadors s'enfrontaran per parelles per aconseguir la màxima puntuació tot intercanviant naips i afrontant els reptes que s'hi plantegen. Aquest joc ha estat elaborat per la Direcció General de Política Lingüística (Departament de Cultura – Generalitat de Catalunya).

INSTRUCCIONS

Per jugar amb els 300 fets de llengua cal paper i llapis, diccionari, cronòmetre i qualsevol nombre de jugadors.

S'agafen 30 fets de llengua a l'atzar i es decideix qui comença i quant temps es deixa per cada repte, per exemple 1 minut. Cada participant anota que té 300 punts al seu full de joc.

Qui té el torn llegeix un fet de llengua i anuncia el títol del repte corresponent. Tots els participants, començant per qui té el torn, ofereixen punts per guanyar la subhasta del repte.

Sense ordre, tothom pot anar apujant el nombre de punts fins que ningú ofereix una quantitat més alta. Tothom resta la quantitat oferta del nombre total de punts que tingui en aquell moment. Per tant, en el primer repte tothom restarà de 300 la quantitat de punts que ofereixi. Es pot no oferir res, però llavors tampoc no es guanya res.

Un cop feta la subhasta, qui té el torn llegeix el repte i engega el cronòmetre. En la majoria de reptes, quan ha passat el temps, els participants llegeixen el que han escrit i anoten els punts aconseguits.

Valen totes les paraules que surtin al diccionari que s'ha triat com a referència, amb les seves flexions nominals i verbals. Si una persona escriu una paraula incorrecta, no puntuarà en aquell repte. A aquest efecte, els participants poden demanar sempre com ha estat escrita una paraula.

Si les solucions no us vénen al cap les trobareu al pap de la xarxa: sigles, definicions dels mots, anagrames... Tot és present als webs.

Els 10 tipus de reptes associats als 300 fets de llengua i les especificitats quant a la manera de jugar-hi i puntuar són: ultrapassa, rima, remena, mima, extreu, triplica, desplega, defineix, anteposa i allargassa.

★ **Els últims parlants: com mor una llengua? (2ES/B)**. Llegeix l'article *Els últims parlants: com mor una llengua?*, publicat al diari digital Núvol l'11 de desembre del 2015: <http://bit.ly/1QncqcT>

- Quantes llengües existeixen al món, actualment? Fes la cerca!
- Quantes d'aquestes llengües es troben en perill d'extinció?
- Fes una llista de les llengües que han desaparegut els darrers anys. Podeu triar-ne algunes i fer-ne un petit treball que indiqui a quina zona pertanyien i en quines circumstàncies van desaparèixer. Si et cal, pots utilitzar el Diccionari de les llengües del món del Termcat.
- Tria una paraula i busca com es pronuncia en diferents llengües.
- L'article parla de les etapes que porten a la desaparició d'una llengua. Creus que el català està passant per alguna d'aquestes fases? En quina situació es troben altres zones del domini lingüístic? Feu un debat al voltant d'aquesta qüestió.